

spreek!

Over geloof, kerk en samenleving

ZOMERTIJD

Werken in het spoor van de Goede Herder | Ik geloof in wonderen...

Wonderverhalen in Aduard | Zomerkerk op Ameland | Jubileumboek St. Gerarduskerk

**Bestel online op:
www.kerkkaars.nl**

RELIGIEUZE
KWALITEITS
KAARSEN

Bekijk ons compleet assortiment
kwaliteitskaarsen op **www.kerkkaars.nl**.
Wij leveren direct uit voorraad
binnen 24 uur bij u thuis!

**8 weken
kn voor
€15,-**

Katholiek Nieuwsblad: Nieuws Opinie Inspiratie

**Maak voordelig kennis met
weekblad KN: Katholiek Nieuwsblad
8 weken voor €15,-**

**Bel 073 – 7502315 of meld je aan op
www.katholieknieuwsblad.nl/8-weeken-proef**

Joda Advisering

Ook het kleinste detail telt

BEGELEIDING

coaching van parochieraden,
taak- of werkgroepen,
en/of persoonlijke supervisie.

BELEIDSONDERSTEUNING door het
maken van een quickscan van uw
huidige parochie en haar toekomst
mogelijkheden met de parochiemonitor.

dr. A.J. Jonker
t Hou 2-a, 8404 GH Langezwaag
tel: 0513-688331 / 06-51351213
e-mail: jonkerdraj@gmail.com
www.parochemonitor.nl

RAAD

DE ADMINISTRatieve DIENSTVERLENERS

Op basis van een scherp geprijsd
abonnement kunt u,
als parochie, bij RAAD terecht voor
alle administratieve en
financieel-zakelijk aangelegenheden.

RAAD Joure, S. T. Landman,
Westermarwei 1, 8501 RA Joure
tel. (0513) 419439.

Hoofdredacteur

Sipke Draisma

Zomertijd

Nog even en dan breekt voor de meeste parochies de zomertijd aan. Dat betekent voor veel kerkelijk vrijwilligers dat er niet vergaderd wordt en dat allerlei werkgroepen en commissies het even kalm aan doen. In de vieringen kom je onbekende mensen tegen die op vakantie zijn in de buurt en de meeste koren kennen een wat uitgedunde zomerbezetting.

Het kerkelijk leven maakt voor een tijdje pas op de plaats. Juist dan is het goed om terug te kijken en vooruit te kijken. Door even afstand te nemen van de drukte van het kerk-zijn van alledag komt er ruimte voor nieuwe ideeën en inzichten.

Op de vraag waarom engelen kunnen vliegen hoorde ik als antwoord eens: omdat ze niet zo zwaar aan de dingen tillen. Ik vind het een mooie gedachte en ben eerlijk gezegd daarom ook wel wat jaloers op de engelen. Hoe zouden kerk en wereld er uitzien als we die met iets met meer afstand zouden bekijken? We zouden vast als de engelen aan veel dingen minder zwaar tillen. De zomertijd lijkt me een geschikte tijd om daar alvast een begin mee te maken.

Inhoud

6

14

20

4 In het kort

6 In het spoor van de Goede Herder

Twee herders in gesprek

9 Gedicht

Zondagmorgen

10 Uit de parochiebladen
Zomertijd

12 Bijbelse bronnen
Alles op Zijn tijd

14 OpiniEPagina
Wonderen bestaan

16 Wonderverhalen in Aduard
Expositie in het kloostermuseum

20 Vieren op Ameland
Internationaal en oecumenisch

22 Joor en colofon

Mensen

Begin mei is de nieuwe pauselijk nuntius, aartsbisschop **Mgr. Aldo Cavalli** in Nederland gearriveerd. De pauselijk nuntius vertegenwoordigt de Heilige Stoel bij het Koninkrijk der Nederlanden en is de verbindende schakel tussen de paus en Romeinse Curie en de Rooms-Katholieke kerk in Nederland. Een van de taken van de nuntius is het voorbereiden van bisschopsbenoemingen.

Op 23 april is in Eindhoven pater **Bert Bocxe OSA** overleden op de leeftijd van 90 jaar. Bert Bocxe werd geboren op 16 augustus 1924 in Zevenhoven. Op 10 september 1944 deed hij zijn geloften in de Orde van de Augustijnen. Hij werd priester gewijd op 25 maart 1950 in Rome en was hij leraar in Venlo; in Nijmegen en Witmarsum kapelaan en op Vlieland en Terschelling. Van 1974-1989 was hij pastoor in Assen en

Roden. Heel zijn leven is pater Bocxe nauw betrokken geweest bij de oecumene. Zijn uitvaart en begrafenis vonden op 29 april plaats in Eindhoven.

Op 24 april is in Nijmegen pater **Ton Heymans SJ** overleden op de leeftijd van 88 jaar. Ton Heymans trad op 7 september 1946 in de orde van de jezuïeten en werd op 22 augustus 1958 priester gewijd in Maastricht. Van 1960 tot 1965 was hij werkzaam in Den Haag als leraar van het Aloysius. Vanaf 1968 tot 2009 was hij werkzaam als pastor in Groningen, vooral in de St. Jozefkerk. Zijn uitvaart en begrafenis vonden plaats op 29 april in Nijmegen.

Op 5 mei is in Gennep pater **Jan Andriessen CSSp** overleden op de leeftijd van 85 jaar. Jan Andriessen werd op 21 januari 1930 geboren te Roermond. In 1958 werd hij priester gewijd in de missiecongregatie van de paters van de H. Geest (Spiritijnen). Na Congo werkte Jan Andriessen als missionaris in Tanzania. In 1973 keerde hij om gezondheidsredenen terug naar Nederland en werd hij pastoor en later deken van parochies in de Noordoostpolder. In 2010 verhuisde Jan Andriessen naar Gennep waar hij op 5 mei overleed.

Project Het Verschil in volle gang

Het pilot project 'Het Verschil', waarover we eerder berichtten, is in volle gang. De hoofddoelen van het project zijn om in gesprek te komen met alle parochianen en met hen de mogelijkheden te onderzoeken de parochies toekomstbestendig te maken.

Sinds het begin van het jaar is er op vele manieren stilgestaan bij het bevorderen van de betrokkenheid en participatie van parochievrijwilligers tegen de achtergrond van de ingrijpende verschuivingen in kerk en samenleving. In de Zalige Titus Brandsma parochie (Zuidwest Friesland), in het Interparochieel Pastoraal Overleg ('IPO' in Zuidoost Drenthe) en in de Heilige Norbertusparochie (Noordoost Groningen) is het verzamelen van gegevens voor het onderzoek inmiddels afgerond. In de Zalige Titus Brandsmaparochie wordt met ruim 30 deelnemers verschillende thema's nog wat verder uitgediept. In het IPO vond een inspiratiedag plaats met alle bestuurlijke vrijwilligers, waarop het belang van blijvende aandacht voor diverse vormen van betrokkenheid centraal stond.

In de zomermaanden wordt alle informatie geanalyseerd, om daar lessen uit te trekken die ook in andere parochies/samenwerkingsverbanden bruikbaar kunnen zijn. Naast afzonderlijke verslagen aan elk van de drie pilots wordt er een algehele rapportage over het hele project gemaakt. Deze wordt tijdens een diocesane Impulsdag op 10 oktober a.s. gepresenteerd.

Nieuwe website

Op 1 mei j.l. heeft het bisdom Groningen-Leeuwarden een nieuwe website in gebruik genomen. De website is voortaan te vinden onder het verkorte webadres www.bisdomgl.nl. Neem eens een kijkje!

Processie Maria van Sevenwouden

Zondag 17 mei was het in Bolsward een feestelijke dag. Ter ere van het 500 jarig bestaan van het genadebeeld van Maria van Sevenwouden vond er een processie plaats door de binnenstad waaraan ruim tweeduizend mensen deelnamen en toekeken. Aan het eind van de plechtigheid werd bekendgemaakt dat het bisdom een grote Lourdesreis organiseert in de meivakantie van 2015 ter gelegenheid van het 60 jarig bestaan van het bisdom.

Uit de agenda van bisschop De Korte

Juni

- 1 Middag: Beukenhofoverleg Utrecht
- 2 Uitgaansdag bisdom
- 5 Toediening H. Vormsel Zwartemeer
- 6 en 7 Bonifatiusfest Fulda
- 8 Afsluiting en certificatie diaconale leerweg in Beetsterzwaag
- 9 Vergadering Bisschoppenconferentie en 's avonds lezing voor CU
- 10 Theologenclub
- 11 17.00 uur: vergadering REA
- 12 Avond: lezing in Roelofarendsveen
- 20 Toediening H. Vormsel in Drachten
- 21 Toediening H. Vormsel in Erica
- 25 10.00 uur: vergadering priesteraad
14.00 uur: vergadering kathedraal kapittel
- 28 Eucharistieviering Den Haag b.g.v. pauskeuze

Juli

- 4 Eucharistieviering Woudsend
- 5 Eucharistieviering St. Nicolaasga
- 16 t/m 29: Vakantie
- 30 Eucharistieviering Celebrate

Augustus

- 2 Eucharistieviering Zuidlaren
- 24 15.00 uur: lezing kathedraal voor Ridderorde H. Graf van Jeruzalem
- 26 en 27 Christelijk Sociaal Congres
- 30 Oecumenische viering Schoonebeek

In het spoor van de Goede Herder

Vooraf in de zomer ontstaat het gevoel erop uit te willen trekken. Een wandeling op de hei op een mooie zonnige dag, kan dan zomaar leiden tot een bijzondere ontmoeting. Een ontmoeting met een herder die haar schapen hoedt. Op de hei van Balloo ontmoette bisschop en zielenherder mgr. De Korte de schaapherder Marianne Duinkerken. Mgr. De Korte ging met haar in gesprek over wat het herderzijn voor haar betekent.

Tekst: Agda Wachter

Marianne Duinkerken is moeder van vijf kinderen en oma van vier kleinkinderen. Zij was werkzaam als beeldend kunstenaar en leidde een creatief leven. Een aantal jaren geleden ontmoette zij herder Albert Koopman. De gesprekken met hem leidden ertoe dat Marianne Duinkerken de stap naar het herderschap maakte. Samen met Albert Koopman geeft zij uitvoering aan het herderschap op de hei van Balloo. Er worden zo'n 800 schapen gehoed. Daarnaast hebben Marianne Duinkerken en Albert Koopman nog dertien buitengebieden in eigen beheer voor rammen voor de fokkerij, de wol en het vlees.

Bijbelverhalen

Marianne Duinkerken staat in de traditie van de Nieuw Apostolische kerk. 'Het verlangen naar het herderschap vindt zijn oorsprong in mijn jeugd,' vertelt Marianne Duinkerken. 'Mijn vader was priester in de Nieuw Apostolische kerk. Met mijn vader had ik een sterke binding. Als mijn vader de Bijbelverhalen vertelde, kroop ik als klein kind bij hem op schoot en genoot ik ervan. De Bijbelse platen op de zondagschool, waaronder de afbeelding van de Goede Herder vond ik inspirerend.'

Mgr. De Korte geeft aan dat catechese erg belangrijk is voor de ontwikkeling van je geloofsleven. Niet alleen het vieren van het geloof is belangrijk, maar ook de kennis van het geloof. 'Mijn keuze voor het priesterschap is sterk bepaald door een gebod dat Christus. Als priester mag je Hem vieren maar ook over Hem vertellen en Hem vertegenwoordigen in het individueel pastoraat. Pastoraat is voor mij een woord met veel dimensies. Als bisschop heb ik bijvoorbeeld veel vergaderingen. Maar ook goed besturen is onderdeel van het pastoraat.'

Goede Herder

Voor dit werk is het goede herderschap van Jezus de inspiratie. Mgr. De Korte beaamt dit. 'De persoon

Marianne Duinkerken

van Jezus Christus is ook voor mij de inspirator en leidend in mijn werk en leven.
Het herderzijn komt natuurlijk zowel in het Oude als het Nieuwe Testament veelvuldig voor. Bij Jeremia is het God zelf herder zijn het volk Israël.

De jaren van het herderzijn, hebben bij Marianne Duinkerken de overtuiging versterkt dat de gelijkenissen in de Heilige Schrift kloppen.. De herder die zijn kudde hoedt en behoedt. Dat is eigenlijk ook een taak van de priester, het hoeden. Hoeden heeft iets onbaatzuchtigs. Want het is voor Marianne een gegeven dat zij veel leert van de dieren. Als je goed hoedt, geven de dieren mooi vlees en een prachtige vacht. 'Maar' zo legt Marianne Duinkerken uit, 'schapen geven nooit iets terug. Zij nemen alleen. Hoe vitaler ze zijn, hoe eigenwijzer en hoe eigengereider schapen worden. Dan gaan ze volledig hun eigen gang.' Dit is psychisch soms een enorme belasting. Alle energie voor het werk moet uit jezelf komen.

'Dat is dan toch een groot verschil met het herderschap in de Kerk,' aldus Mgr. De Korte. 'Werken met mensen in het pastoraat betekent dat er altijd sprake is van wederkerigheid. Mooie inhoudelijke of troostende gesprekken leiden vaak tot dankbaarheid. Er is sprake van een psychologische beloning. Dat maakt het werken in het pastoraat tot een dankbare taak.'

Op de vraag hoe Marianne Duinkerken het werk als herder volhoudt, legt ze uit dat ze vaak een boek leest of een gedicht en daar gedurende de dag over nadenkt. 'Zo bescherm ik mijzelf tegen vereenzaming.'

Dan dringt dat Bijbelse beeld zich op van het ene verdwaalde schaap, dat de Goede Herder gaat zoeken. En waarvoor de kudde in de steek wordt gelaten. Daar alles voor over hebben is in de praktijk van het hoeden absoluut niet mogelijk. Soms moet je dat ene schaap loslaten. Dan is het zo eigenwijs en gaat het zo haar eigen weg, dat je het op dat moment niet bij de kudde terug kunt brengen. Dan doe je onrecht aan de kudde. Dat staat dan haaks op het beeld van de Goede Herder in de bijbel. 'De negen en negentig schapen in de steek laten is in de praktijk van alle dag van het schapen hoeden niet mogelijk'. Maar als Marianne 's avonds thuis komt met de kudde en er is een dier achter gebleven dan ga ik in de loop van de avond altijd even terug om te kijken wat er aan de hand is. 'Dat is het indrukwekkende van het bijbelse verhaal,' antwoordt Mgr. De Korte. 'De Goede Herder blijft zoeken tot Hij het verloren schaap gevonden heeft.'

Deelgenoot

'De vreugde van het werk is het voldane gevoel aan het einde van de dag. Dat al het werk weer is gedaan. Dat gevoel draagt mijn werk, want de

schapen geven niets terug. Maar ook het beeld van mensen die mij zien lopen. Mensen worden in feite deelgenoot en ervaren vaak een prachtig en vredig beeld. De wandelaar hoeft daar niet aan bij te dragen. Dat is een geschenk.’

‘In het kerkelijk pastoraat is dat toch anders. Er blijft alleen een levende geloofsgemeenschap in stand als parochianen het geloof van hun doopsel serieus nemen. Christus daagt als de Goede Herder ons juist uit om aandacht en zorg voor elkaar te hebben,’ geeft mgr. De Korte aan.

Toekomst

Gedurende ons gesprek zien we dat schapen in de kudde langzaam maar zeker verder afdwalen van de plek in het veld waar we staan. Daarom ronden we het gesprek af met de vraag, hoe zij naar de toekomst kijkt. ‘Wat er nu is, zo zal het over twintig of dertig jaar ook nog zijn. Ik werk in een oud landschap. Dit veld is gevormd na de tweede ijstijd. Er liggen prachtige oude grafheuvels. Ondanks de worsteling met de regels die Staatsbosbeheer hanteert, blijft het de taak van de herder met zijn schapen, om dit gebied te begrazen en in stand te houden. Dat werk verandert niet.’

Bisschop de Korte: ‘Ook ik wil het vertrouwen in de toekomst van de kerk vasthouden zoals ik dat verwoord heb in mijn brief “De jaren van de waarheid”. Geloofsgemeenschappen worden kleiner. Maar we mogen ons niet laten gijzelen

door apathie en zorgen. Doen, wat we moeten doen en hopen dat daar Gods zegen op rust. Ik heb het vertrouwen, dat God zelf als een herder de Kerk draagt. Wij mogen ons dus iedere dag ontspannen inspannen’.

Bisschop de Korte

Zondagmorgen

Het licht begint te wandelen door het huis
en raakt de dingen aan. Wij eten
ons vroege brood gedoopt in zon.
Je hebt het witte kleed gespreid
en grassen in een glas gezet.
Dit is de dag waarop de arbeid rust.
De handpalm is geopend naar het licht.

Ida Gerhardt (1905-1997)

Uit: De hovenier 1961

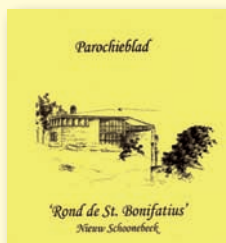
Redacteur Agda Wachter lees met veel belangstelling de parochiebladen uit het bisdom Groningen-Leeuwarden. Zij selecteert vervolgens voor u inspirerende en nieuwswaardige berichten. Deze keer viel het haar op dat er ook in de zomermaanden volop activiteiten in de parochies van ons bisdom zijn.

Tekst: Agda Wachter

Reünie

In de parochieklok van de **Sint Willehadusparochie** van Emmer Compascuum kunnen we lezen dat er op 31 mei een grote reünie heeft plaatsgevonden dankzij de inzet van vele vrijwilligers. Het was op die dag honderd jaar geleden dat de zusters van Amersfoort naar de parochie kwamen en daar veel en goed werk hebben verricht. Zo kon men een foto expositie bezoeken waarin werken en leven van de zusters was vastgelegd. Ook is er geoefend voor een minimusical en werden de alle koren gevraagd om de feestelijke eucharistieviering luister bij te zetten. Het moet een prachtige dag geweest zijn en een mooie start van de zomertijd.

Kevelaer

In Rond de Sint Bonifatius van de **H. Bonifatius-parochie** van Nieuw-Schoonebeek staat dat er deze zomer weer een gezamenlijke bedevaart naar Kevelaer zal worden georganiseerd vanuit Zuidoost-Drenthe en de Kanaalstreek. Op 14 augustus kunnen gelovigen vanuit de parochieverbanden Emmen-Erica, het IPO, de Kanaalstreek en Zuidoost-Drenthe (Immanuel) deelnemen aan deze eendaagse pelgrimage. Omdat het de laatste dag van de schoolvakantie is mogen acolieten en misdienaars uit deze parochies gratis mee. Een inspirerend uitje om de zomertijd mee af te sluiten.

Kathedrale Koor

In Sint Maarten het parochieblad van de Sint Martinuskerk te Sneek, behorend tot de **H. Antonius van Padua-parochie**, wordt de zomertijd opgeluisterd met de komst van het Kathedrale Koor uit Utrecht. Zij zullen Sneek bezoeken in het weekend van 13 en 14 juni. Op zaterdagavond 13 juni zal het Kathedrale Koor een concert geven dat om 19.30 uur begint. Zondag 14 juni vindt er een RKK eucharistieviering plaats die rechtstreeks op TV wordt uitgezonden. Ook dan zal het koor zijn medewerking verlenen. Het koor bestaat onder andere uit jongens en meisjes afkomstig van groep 7 en 8 van de Koorschool. De Kathedrale Koorschool is een basisschool in Utrecht waar de leerlingen tijdens lestijd muziek- en kooronderricht krijgen. Daarnaast wordt natuurlijk gewoon gerekend, gelezen en taal gemaakt en pret. Op de Koorschool wordt wel elke dag gezongen.

Heede-bedevaart

In het Sint Vitusblad van de geloofsgemeenschap St. Vitus in Winschoten is het al enkele jaren de gewoonte om op bedevaart te gaan naar Heede. De **H. Norbertusparochie** heeft ook dit jaar op 17 mei weer inhoud en vorm gegeven aan de bedevaart. Pastor Bernard Buit leidde de Eucharistieviering in de oude Sint Petruskerk. De middag werd afgesloten met een heerlijke Kaffee mit Kuchen.

Zomertijd oefentijd

In Titus parochie blad van de **Zalige Titus Brandsma-parochie** waartoe Bolsward, Makkum, Witmarsum en Workum behoren, zal er deze zomer geoefend worden voor de musical Samuel. Deze musical zal worden uitgevoerd in de oecumenische dienst op 13 september a.s.. Het onderwerp is Samuel en dan vooral de beginjaren bij Eli. Natuurlijk is alles nog niet in kannen en kruiken. Er zijn nog veel enthousiaste toneelspelers, zangers, zangeressen, kledingnaaisters, decorbouwers enz. nodig. Met de vakantie moet er vast een gezellige ploeg bij elkaar te halen zijn. Op de locatie Bolsward zal er zaterdag 13 juni naast de St. Franciscuskerk van 10.00 uur tot 16.00 uur weer een boekenmarkt voor jong en oud worden georganiseerd.

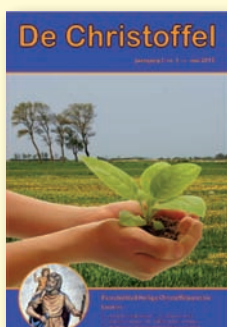
Ontspannen fietsen

Zodra de zomertijd eind maart, zijn intrede doet stapt men in de **Goede Herderparochie** Erica-Emmen op de fiets zo kunnen we lezen in het parochieblad Vierluik. De eerste fietstocht vond plaats op donderdag 9 april. De volgende tocht stond gepland voor 7 mei. Wie mee wilde kon mee, ook op de elektrische fiets. De tochten zijn ongeveer 30 km. Vertrek is altijd rond de klok van 13.00 uur. De tochten worden georganiseerd door de Katholieke Bond voor Ouderen (KBO). Het is daar een mooie omgeving waar het heerlijk fietsen is in de zomer, lijkt mij.

Iedereen spiritueel

In het parochieblad van de **H. Christoffel-parochie** van Sloten, Balk, Woudsend, Sint Nicolaasga, Lemmer, Joure en Bakhuizen wordt gewerkt met het prachtige boek van Johan van de Vloet e.a. 'Iedereen spiritueel, praktisch groeiboek voor je eigen spiritualiteit'. Pastoraal werkster Annie Schothorst is met een groepje aan de slag gegaan rond dit boek. De gesprekken zijn boeiend en leerzaam. Na de zomer bestaat er dan ook de mogelijkheid om je aan te melden bij een nieuwe groep. Een prachtig en verdiepend aanbod volgens mij.

Duurzaam leven

In een andere editie van het parochieblad van de **H. Christoffel-parochie** stuitte ik op het ABECEDARIUM over duurzaamheid. In deze serie komen verschillende aspecten aan de orde over hoe men duurzaam kan handelen. Zo wordt bijvoorbeeld bij de E van energie de vraag gesteld; 'heb ik de energie die verbruik echt nodig?' Of moet ik mijn gewoonten veranderen. Bij de F van Frisse lucht wordt gewezen op het luchten van het huis en het hebben van groene planten in huis. Deze planten zuiveren de lucht op kooldioxide en fijn stof. En de G van gemeenschap verwijst naar ons samenleven en dat we dat op een duurzame wijze moeten inrichten. Want mensen hechten aan hun gemeenschap en daar moeten we zorg voor dragen. De financieel- economische belangen moeten wat minder belangrijk worden. Ik kijk uit naar de volgende letters van dit alfabet.

Daarmee ben ik aan het einde gekomen van deze inspirerende ronde langs de parochiebladen van het bisdom Groningen-Leeuwarden. Met dank voor al het moois dat u weer geschreven hebt. Heeft u tips voor deze rubriek of wilt u reageren, stuurt u dan een email naar redactie@bisdomgl.nl

Alles op Zijn tijd

Tekst: Piet van der Schoof

Het bijbelboek Prediker mag dan al zo'n 2300 jaar geleden geschreven zijn, het is nog steeds populair. Een deel van de tekst werd op muziek gezet en belandde in 1965 zelfs op nummer 1 van de Amerikaanse hitparade. En nog steeds maakt Turn! Turn! Turn! (To Everything There Is a Season) van The Birds deel uit van de Top 2000!

Volgens Prediker is er alle reden voor om de dag te ontvangen als een geschenk van God want dat je leeft is uniek. Ons korte leven bestaat uit een onvoorspelbare aaneenschakeling van goede en slechte tijden, waarvan we het beste moeten zien te maken. Alles komt op zijn tijd; daar zorgt God wel voor, en je kunt er in wezen niets aan veranderen. Daarom kun je maar beter genieten van het kleine, gewone geluk, ook al duurt dat vaak maar even, zoals een goed glas wijn drinken, mooie kleren dragen en bij je lief zijn. Je hebt immers flink gewerkt om dit alles te kunnen bereiken en het is een gave van God dat je daar plezier aan beleeft. De rabbijnen sluiten hierbij aan en stellen dat je niet zomaar voorbij mag gaan aan de fijne momenten die het leven te bieden heeft. Als je daar niet van geniet zul je daar tegenover God zelfs verantwoording over moeten afleggen.

Niet maakbaar

Prediker heeft ijverig gezocht naar de diepere betekenis van ons bestaan maar dat brengt hem niet veel verder, zodat gevoelens van frustratie en onmacht aan hem blijven knagen. Vooral het kwaad in de wereld houdt hem erg bezig. Er is veel mis met onze samenleving, maar die is volgens hem nu eenmaal niet maakbaar en dus niet voor verbetering vatbaar. Uiteindelijk kan hij niet anders dan accepteren dat wij in een gebroken wereld leven. Alleen God weet waarom onschuldige mensen het dikwijls zwaar te verduren krijgen, terwijl gewetenloze figuren schijnbaar vrolijk door het leven gaan. Wij kunnen niet begrijpen waarom God dit laat gebeuren. Dit inzicht komen we ook tegen bij Jesaja. Volgens deze profeet zegt God: 'Mijn plannen zijn niet jullie plannen en jullie wegen zijn niet mijn wegen.'

Goede en slechte tijden

Je moet je plaats dus weten. God resideert in de hemel en aan hem behoort de eeuwigheid toe. De mensen hebben hun plaats onder de zon gekregen, op aarde en voor hen zijn er de individuele momenten. Richt je maar op het hier en nu en aanvaard wat uit Gods hand komt. Dat geldt zeker ook verlies en lijden, want daardoor besef je des te meer hoe broos het bestaan is en ga je het leven als iets kostbaars omarmen. Bewandel in alles de gulden middenweg. Probeer niet om overdreven rechtvaardig of vroom te zijn, want dan kun je

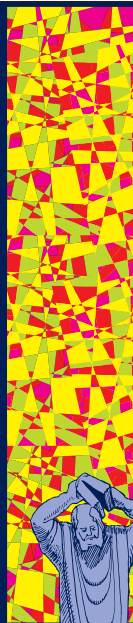
bedrogen uitkomen. Leef ook niet al te slecht, want je zou voor je tijd dood kunnen gaan.

Niet overdrijven

Bedenk dat niemand volmaakt is en dat iedereen fouten maakt. Ook zegt Prediker dat het niet loont om je te verliezen in je werk, want na je dood raken je prestaties snel in de vergetelheid. Met al je inspanningen bereik je alleen wat anders ook wel gebeurd was. Ook moet je niet blijven wikken en wegen. Als je altijd maar op de wind blijft letten, kom je aan zaaien niet toe en als je naar de wolken blijft kijken, komt er niets van oogsten terecht. Streef niet ongeremd naar rijkdom, want dat is najagen van wind. Anderen profiteren ervan en je kunt alles zo weer kwijtraken. Natuurlijk moet je in je leven wijsheid nastreven, maar overdrijf ook daarbij niet, want na de dood worden de wijzen niet méér herinnerd dan de dwazen.

Iets unieks?

En er is zoveel gepraat om niets. Soms kun je even de indruk krijgen dat er toch iets unieks tot stand gaat komen en dan blijkt het weer niets bijzonders te zijn. Alles is immers al eens eerder bedacht maar mensen zijn nu eenmaal kort van memorie. De gebeurtenissen in de wereld en in het leven kun je nog het best vergelijken met processen in de natuur. Ook die blijven zich herhalen. Zelfs de machtige zon moet dag in dag uit dezelfde baan doorlopen. Een doelloze wind blijft alle kanten uitwaaien en het water in de rivieren stroomt onophoudelijk naar zee, die steeds even vol blijft. Maak je daarom niet te druk. Op zijn tijd van het leven genieten is het maximale wat wij mensen kunnen bereiken.

Bisdom
Groningen
Leeuwarden

Steun het priesterfonds!

Bisdom
Groningen
Leeuwarden

Bankrekeningnummer
NL94INGB0650250826

Algemeen Nut
Beogende Instelling
ANBI

In iedere Spreek! laten we parochianen aan het woord die reageren op een stelling. In deze Spreek! luidt de stelling:

Ik geloof in wonderen!

Fien Vrouwe

Parochiaan H. Martinusparochie in Warga

Twee jaar geleden kreeg mijn man op mijn verjaardag een hartinfarct en had zo'n veertig minuten een hele slechte hartfunctie. AED door de ambulancebroeders had niet het gewenste effect. Pas in het ziekenhuis lukte het zijn hartslag weer op gang te krijgen en zijn er drie stents geplaatst. Ik ben daar op een gegeven moment naar de stilteruimte gegaan en heb God gevraagd om steun. Ik kreeg toen een hele sterke innerlijke overtuiging dat het goed zou komen. En ik was daar ook zo van overtuigd dat ik onze kinderen en familie meenam in die stemming.

Ook de volgende dag, toen mijn man weer een infarct kreeg. Dat het zo goed is afgelopen is bijna niet te geloven. Ik noem het een wonder. Een vorm van genade in situaties die je niet in de hand hebt. Dat kun je niet afdwingen, maar het bestaat wel.

Jo Hakkenbroek

Parochiaan H. Walfriedparochie Groningen

Ik heb zelf geen ervaringen met wonderen. Binnen de Rooms Katholieke kerk ken ik gebeurtenissen die als wonder worden benoemd, maar waarvan ik het moeilijk vind aan te geven of deze wel waar zijn. Een dergelijke gebeurtenis of voorval moet toch iets concreets hebben wil ik het zelf als een wonder ervaren.

Zo hecht ik wel waarde aan de verschijning van Maria aan de drie herderinnetjes in Fatima. Maria sprak met deze kinderen en verscheen er zes maal, telkens op de 13e van de maand. Maria heeft daar ook meerdere voorspellingen gedaan, die later ook uit zijn gekomen. De verschijning van Maria in Lourdes aan Bernadette is voor mij minder concreet. Zei ze daar ook iets of glimlachte ze alleen?

Als medewerker van het woonwagendoraat begeleid ik de voornamelijk vrouwelijke deelnemers aan hun bedevaart naar Kevelaar. Ik ervaar die gebeurtenis daar zelf niet als een wonder, maar zie wel hoe zo'n bedevaartsplaats mensen raakt en wat het bij hen op kan roepen. Menigeen krijgt ook van thuis opdrachten mee.

Jan Altenburg

Parochiaan St Jozefparochie Zuidhorn

Geloof ik in wonderen? Jazeker, en ik heb er ook ervaring mee. Ik sta ervoor open. Ik leef met open ogen en oren. Mijn mooiste ervaring op dat gebied is dat ik op een zonnige dag bovenop de leuning van een bankje zat. Ik keek uit over het weidse land naar Zuurdijk. Toen gebeurde er iets bijzonders met me. Ik voelde me toen compleet opgenomen, haast alsof ik buiten mezelf trad, ik voelde me verbonden met alle mensen die voor mij hebben geleefd maar ook met de mensen die na mij komen.

Ik realiseerde me dat ik in die keten een kleine maar onmisbare en belangrijke schakel ben, omdat we samen deel uitmaken van eeuwig leven. Zonder al die schakels kan die ketting niet bestaan. Dat is voor mij het wonder van dit leven.

Naam bij redactie bekend

Parochiaan in Drenthe

Ik hoef toch niet met mijn naam in het bisdomblad? Natuurlijk geloof ik in wonderen. Maar dan bedoel ik niet dat er wonderbaarlijke dingen met je gebeuren zoals dat je geneest van een ernstige ziekte of de honderduizend wint als je net krap bij kas zit. Voor mij is het gewone leven van alledag een wonder. Dat je er bent, dat je bestaat, dat is toch ongelooflijk? Je had er immers evengoed niet kunnen zijn. Je bestaan heb je niet aan jezelf te danken.

Ik ben daar ook erg dankbaar voor. Soms wordt God erbij gehaald als er iets bijzonders is. Als je ziek wordt of ineens weer beter. Maar voor mij is God er altijd en ben ik Hem altijd dankbaar. Zeg ik elke morgen als ik wakker wordt tegen Hem: Fijn, dank je wel God, dat ik er weer ben. Als je leeft vanuit deze verwondering dan zie je elke dag wonderen om je heen. In mensen en in dingen.

Team Bonifaciusschool Reahûs

Elke dag opnieuw zien we kleine wondertjes gebeuren in onze groepen op school bij onze leerlingen. Dat is het leven van alledag op school. Het kind dat verbaasd is over zichzelf omdat het opeens begrijpt wat het leest of snapt hoe de som moet. 'Wauh' dat dit is gelukt! Geloven in wonderen 'in de zuivere zin van het woord' is lastiger te duiden. Geloven in het mysterie van het bestaan, in de persoon van Jezus, een diep gevoel van er mogen zijn, dat wel.

Dit diepe respect voor het wonder van het leven komt ook elke keer weer gespreke als er een broertje of zusje is geboren van één van de leerlingen. Het team is dan weer oprecht blij dat alles goed is gegaan. Maar ook wel de verwondering over een gebeuren waarvan je je afvraagt; komt dit ooit nog goed? En dat het voor je gevoel op wonderbaarlijke wijze toch nog goed komt.

Wonderverhalen in kloostermuseum Aduard

Het kloostermuseum st. Bernardushof in Aduard heeft jaarlijks een andere expositie. Dit jaar is die gewijd aan Caesarius en zijn wonderverhalen. Een aantal daarvan tekende hij op in Groningen. De expositie loopt tot november.

Tekst: Ilona Lesscher

De vlag wappert aan de gevel en het witte huis waarin het museum is gevestigd ligt lieflijk aan de Hofstraat. Vanuit de entree kijkt de bezoeker naar wat resteert van wat ooit het grootste klooster van Nederland was: de voormalige ziekenzaal die nu dienst doet als kerk en ontmoetingsruimte. In de hal van het museum valt als eerste het oog op het lichtbord met daarop plaatsen waar vandaan Caesarius verhalen opschreef. Daarnaast hangen twee exemplaren van de schutsmantel Maria, waarover ook een van de mirakelverhalen van Caesarius gaat.

Caesarius (1180 tot 1240/1245) treedt als 18-jarige in in de Cisterciënserabdij Heisterbach vlakbij het Duitse Bonn. In het klooster onderwijst hij de novicen. Zijn beroemdste werk is de *Dialogus Miraculorum*. Caesarius schrijft dat lijvige boekwerk tussen 1219 en 1223. Het mirakelenboek bevat meer dan 1000 dialogen over wonderen. De wereld is in de tijd dat Caesarius leeft vol met verhalen. Maar weinig mensen kunnen lezen, dus wordt er veel verteld. Caesarius schrijft die verhalen op. Het gaat hem daarbij niet zozeer om de feitelijkheden maar meer om de moraal. Om wat er uit de vertellingen te leren valt. Dat past ook bij zijn taak als leraar, zo valt te beluisteren in het 10-minuten durende filmpje dat speciaal voor deze tentoonstelling is gemaakt.

Sint Marcellusvloed

Een aantal van de mirakelverhalen uit *Dialogus Miraculorum* komt van het Groninger land. Caesarius tekent die op als hij de abt van Heisterbach vergezelt tijdens diens visitatiebezoek aan het klooster Klaarkamp bij het Friese Rinsumageest. Het bekendste wonderverhaal uit Groningen is dat van de Sint Marcellusvloed. Die teistert in 1219 de Groningse kust. Van de kellenaar, een soort van zakelijk leider van het klooster, hoort Caesarius dat tijdens de Sint Marcellusvloed op 16 januari de zee door de beschermende dijken was heen gebroken en 'honderdduizend mensen' het leven heeft gekost. De diepere oorzaak van de ramp ligt volgens de kellenaar in het optreden van een kampvechter die een priester de pixus met hosties uit de handen sloeg waardoor het lichaam van de Heer op de grond terecht kwam en ernstig werd ontwijfd. Uiteindelijk maakt een Mariaverschijning aan de tante van abt Wigboldus van Aduard duidelijk wat een gepaste boetedoening is: er moet een kerk worden gebouwd op de plaats waar de kampvechter zijn wandaad beging met de opdracht daaraan net zoveel eerbied te bewijzen als aan het Graf van de Heer in het Heilige Land.

De Beatrijs

Ander verhalen die hun oorsprong in Groningen vinden, gaan bijvoorbeeld over het mirakel van de arm van Johannes de Doper (een belangrijke relikwie in de Martinikerk in Groningen) en het mirakel van het Madonnabeeld van het klooster Jesse in Helpman. De expositie staat ook uitgebreid stil bij de Beatrijs, een Middeleeuwse Marialegende. De oervorm van dit gedicht over Beatrijs die koster is in een klooster, maar er met haar geliefde van doorgaat, is een vertelling uit de *Dialogus Miraculorum* van Caesarius van Heisterbach.

De wisselexpositie 'Wonderverhalen in het klooster van Aduard' loopt nog tot 1 november. Het museum is met uitzondering van maandag en zondagmorgen dagelijks geopend van 10 tot 17 uur.

Jubileumboek St. Gerardus Majella-kerk Barger Oosterveld

Tijdens de jaarlijkse Gerardus van Majella-bedevaart, dit jaar op zondag 28 juni, presenteert het bestuur van parochie 'De Goede Herder Emmen-Erica' het boek 'Sint Gerardus Majella-kerk Barger Oosterveld'. Samenstellers Cor Siekman en Johnny Almen spraken samen met pastor Frans Wielens over het hoe en waarom van dit jubileumboek.

Tekst: Jan Maassen

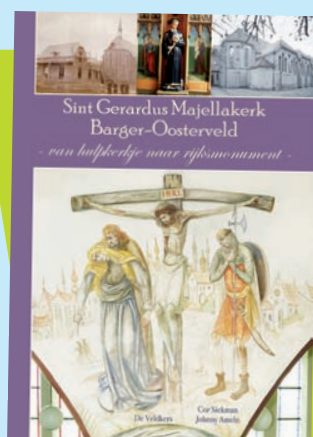
In 2012 groeide tijdens een contact tussen Cor Siekman en Johnny Ameln, beiden uit Emmen en al 20 jaar vrienden van elkaar, de gedachte de geschiedenis van en rond de katholieke kerk in Barger Oosterveld op eigentijdse wijze vast te leggen. Dit initiatief sprak het parochiebestuur erg aan en nam contact op met Cor Siekman. Wielens: 'Het is ook goed je te realiseren, dat het collectief geheugen binnen een gemeenschap snel af neemt'. Beide heren, al 20 jaar bevriend met elkaar, vormden hiervoor een prima combinatie: Cor, met interesse in geschiedenis, als de man van de letters en Johnny, vanuit zijn grafische achtergrond, de man van de beelden. Veel werkzaamheden, als archieven bezoeken, gesprekken voeren en het bestuderen van de vele documentatie verrichten zij echter samen. Beiden tevreden kijkend: 'Wij zijn de parochianen erg dankbaar voor hun royale en spontane medewerking. Als wij een persoonlijk beroep op parochianen deden, werkte men van harte mee: met interviews, mooie historische foto's, als lid van de leescommissie of anderszins. Als het moet, dan de schouders eronder. Die eigenschap tekent de Barger Oostervelder'. Een deel van de vrijwilligers wordt dan ook met een groepsfoto op het einde van het boek in beeld gebracht.

De ondertitel van het boek luidt 'Van hulpkerkje tot rijksmonument'. De geschiedenis van de kerk vormt

de rode draad van het boek. Cor toont diverse teksten en originele documenten, waaruit de interessante ontstaans – geschiedenis, alsook de financiering van de oorspronkelijk eenschepige kerk, is af te leiden. In het boek leest men, dat de buurtpastors Weninck en Vinke, beiden vereerders van de H. Gerardus Majella, zich zorgen maakten over het zielenheil van de bewoners, voornamelijk katholieken afkomstig uit het koninkrijk Hannover. Beiden werden de bouwpastors. De bewoners, waaronder veel boekweitboeren, droegen financieel naar vermogen bij. De meeste gelden kwamen binnen van de vele bedelpreken die de bouwpastors in het land hielden en van giften van Nederlandse Gerardus Majella-vereerders. Ook de flinke fysieke inspanning van de bewoners blijft in het boek niet onvermeld. Buiten het oogstseizoen zorgden zij namelijk voor het transport van zand en stenen vanaf Nieuw Dordrecht. Bij een volle wagen wachtte hen halverwege de rit

een glas bier of kop koffie. Johnny toont een foto waarop het kerkgebouw als enige in het toen kale, wijde landschap te zien is. De buitenkant van de huidige kerk oogt sober en robuust. Het interieur laat de echte schoonheid van deze kerk zien. De prachtige altaren, gebrandschilderde ramen, orgel en vele muurschilderingen vindt men dan in de veelal paginagrote foto's in het boek terug.

De aankoop destijds van meerdere hectares grond bood de latere parochiebesturen gelegenheid het kerkgebouw gaandeweg uit te breiden tot het centrum van katholiek Barger Oosterveld. Het boek toont in tekst en beeld ook het parkachtige Kerkenbos met kerk, pastorie, kerkhof, kruisweg, grotjes, een replica van een opgegraven oude tempel en de route van de jaarlijkse processie tijdens de bedevaart, altijd op de zondag vóór het feest van Petrus en Paulus eind juni.

Gerardus Majellakerk Barger Oosterveld
Van hulpkerkje naar rijksmonument
ISBN/EAN: 978-90-823467-0-1.
€ 25,- op de bedevaartsdag € 22,50.

Secretariaat Gerardus Majellakerk, Splitting 142,
7826 CT te Emmen (di/do-ochtend) 0591-622404
Ook verkrijgbaar bij: The Read Shop, Boekhandel
Boelens te Emmermeer, The Read Shop
'De Passage' te Emmerhout en Warenhuis
Ineke Lubbers te Barger Oosterveld.

Clara van Assisi: geschriften en oudste bronnen

Binnenkort verschijnt het boek: 'Clara van Assisi, geschriften en oudste bronnen'. Het boek werd door vijf mensen geschreven gedurende zeven jaar. Reden: er zijn nieuwe inzichten bekend, het taalgebruik is gemoderniseerd en er zijn nieuwe grondteksten van bronnen opgedoken.

Tekst: **Marlies Bosch**

Marjan Bouritius is een van de auteurs. Zij schreef eerder een boek over de H. Franciscus. 'De Latijnse teksten van het boek werden onder de auteurs verdeeld en na een proefvertaling met elkaar doorgesproken. De eindredactie lag in handen van Gerard Pieter Freeman, hoogleraar franciscaanse spiritualiteit. Het boek bestaat uit een verzameling van teksten. Een belangrijk deel bestaat uit de geschriften van Clara zelf, maar ook documenten over haar leven, zoals haar levensbeschrijving door Thomas van Celano, en het proces voor de canonisatie en pauselijke documenten. Verder zijn er allerlei vermeldingen van Clara over Franciscus. De auteurs hebben naast de vertaling ook begrijpelijke inleidingen bij de bij de documenten geschreven.'

Marjan Bouritius: 'De aanleiding voor deze nieuwe vertaling was dat de eerdere uitgave al dertig jaar oud was. In 2004 verscheen een nieuwe vertaling van Franciscus' Geschriften, die in 2006 een tweede druk kreeg. Omdat Clara's geschriften geïnspireerd zijn door Franciscus en zij hem regelmatig citeert, kwam het verlangen op om ook Clara's teksten opnieuw te vertalen.

Daarom besloten de Clarissen in Nederland en Vlaanderen, het Franciscaans Studiecentrum en de Vereniging Franciscaanse Beweging eind 2007 tot een nieuwe vertaling van de geschriften van en over Clara. Ze vonden drs. Marjan Bouritius, zr. Beatrijs Corveleyn, prof.dr. Gerard Pieter Freeman, zr. drs. Angela Holleboom en Esther van de Vrie bereid om deze taak uit te voeren. Daarnaast was er de afgelopen jaren veel onderzoek gedaan naar Clara en haar zusters waaruit nieuwe inzichten ontstonden. Natuurlijk speelt bij deze nieuwe uitgave ook de verandering in taalgebruik een grote rol, naast het feit dat er nieuwe grondteksten van bronnen waren uitgegeven.'

Deze vertaling, door vijf mensen gemaakt, was dus groepswerk: alle vertalingen zijn minstens twee keer in de hele groep doorgenomen. We hebben gewerkt met de nieuwste kritische edities. Van één brontekst, die van Hugolinus' Regel, hebben we een eigen editie gemaakt omdat bestaande uitgaven niet voldeden. Bij de Brieven van Clara aan Agnes van Praag hebben we de verschillen tussen de handschriften grondig bestudeerd omdat we niet tevreden waren met de bestaande edities. In de vertaling van de Canonisatiebulle hebben we de resultaten van nieuwe edities verwerkt. De verantwoording van onze tekstkeuzes staat in de Tekstverantwoording achterin. Daar is ook de literatuur te vinden die speciaal op een geschrift of hoofdstuk ingaat.

Bouritius: De opdracht was om dezelfde vertaalprincipes te gebruiken als bij Franciscus' Geschriften: de vertaling moet niet alleen bruikbaar zijn in kringen van religieuzen, maar ook toegankelijk voor mensen die niet met het oude katholieke taalgebruik vertrouwd zijn. Dat was geen eenvoudige opgave, vooral omdat de variëteit aan tekstsoorten in dit boek veel groter is dan bij Franciscus. De Geschriften van de kleine arme man uit Assisi zijn allemaal door hemzelf geschreven of gedicteerd in een eenvoudige taal. Clara schrijft haar Brieven in een veel 'hogere' en dus moeilijker stijl. Daarnaast zijn in dit boek hagiografische geschriften en curiedocumenten te vinden, die ook in het Latijn moeilijk leesbaar zijn. We hebben ons best gedaan om in begrijpelijk Nederlands te vertalen, maar werden daarbij ingeperkt door de gecompliceerdheid van de Latijnse originelen. Al met al hopen we dat mensen interesse hebben in het leven van Franciscus, een mooie aanvulling vinden in dit boek met verhalen door en over de H. Clara.'

365 Joodse parels ter overdenking

In 2011 verscheen de Nederlandse vertaling van *Man is not alone. A Philosophy of Religion*, het vergeten meesterwerk van de grote Joodse denker Abraham Joshua Heschel. Arthur van Essen tekende voor de fraaie vertaling van dit inspirerende boek. Daarin houdt Heschel een pleidooi voor een universele Godsbeleving die consequenties heeft voor hoe we als mensen met elkaar omgaan.

Tekst: Piet van der Schoof

Arthur van Essen

De uitgever, Kok in Utrecht, was onder de indruk van deze uitgave en opperde het idee om tevens een boek met wijsheden uit meerdere werken van Heschel samen te stellen; één 'parel' ter overdenking voor elke dag. Leendert Torn van Kok en Arthur van Essen zetten zich aan het werk en selecteerden 365 wijsheden in de vorm van spreuken en korte overwegingen. Al werkende besloten zij om ook andere Joodse bronnen te raadplegen, waaronder boeken van Piet van Boxel, Martin Buber, Emmanuel Levinas, Victor Malka, Leo Mock en Marcel Poorthuis. Ook betrokken zij de bijbelboeken Wijsheid en Spreuken bij hun zoektocht. Met tevredenheid constateert de heer Van Essen dat er in de aldus verkregen verzameling vele paradoxen voorkomen die tot verdere bespiegeling aanzetten. Duidelijk komt de grote verwondering naar voren die Heschel en andere Joodse geleerden voor de schepping aan de dag leggen. Ook zijn zij mateloos geboeid door de gebeurtenissen die zich in de wereld voordoen. Het eigen bestaan komt hierbij eveneens in het vizier, waarbij Martin Buber opmerkt dat elke reis ook een geheime bestemming heeft, waarvan de reiziger zich niet bewust is.

Het intensieve bezig zijn met de werken van Joodse auteurs bood de heer Van Essen de mogelijkheid om zijn denken over vele dingen aan te scherpen. Zijn zoektocht naar de Joodse achtergrond van Jezus begon in de jaren zestig. In die tijd verscheen het boek 'De Ondergang' van Jacques Presser, dat bij vele Nederlanders een schok teweeg bracht. Loe de Jong presenteerde zijn werk 'Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog' en verzorgde de veel bekeken tv-serie 'De Bezetting'. Steeds vaker werd de vraag gesteld hoe het ongebreidelde antisemitisme kon ontstaan, dat zo kenmerkend was voor de Tweede Wereldoorlog en de jaren die daaraan vooraf gingen. De heer Van Essen heeft ook veel gehad aan het contact dat hij met de Rotterdamse hoogleraar S.W. Couwenbergh onderhield. Hij gaf het invloedrijke tijdschrift *Civis Mundi* uit, waarin ook artikelen over Heschel verschenen.

In Amsterdam was heer Van Essen in de gelegenheid om met jezuïeten als Jan Mooijman en Jan van Kilsdonk uitvoerig van gedachten te wisselen over boeken van Joodse geleerden zoals David Flusser, Abraham Heschel, Schalom ben Chorin en Pinchas Lapide. Daarbij kwam de Joodse achtergrond van Jezus op een prominente manier naar voren. In steeds bredere kring leeft nu het besef dat dit grote consequenties voor het christendom moet hebben.

'Parels, Joodse wijsheden voor elke dag'

samengesteld uit het werk van Abraham Joshua Heschel en andere Joodse bronnen. Voor elke dag van het jaar een Joodse Wijsheid ter overdenking.

Uitgeverij: Kok

Uitvoering: Gebonden, 397 pagina's.

Samenstelling: Arthur van Essen en Leendert Thorn.

Bevat literatuuropgave.

ISBN 978 90 435 1981 6; NUR 707

13,50 euro

Internationaal en oecumenisch

Vieren in de zomer op Ameland

Wat doet een eiland-parochie als er geen hosties voor de communie meer zijn, omdat de pastoor al lange tijd ziek is en ook de invallende pastoor niet in staat is naar het eiland te komen? Dan kun je niet even bij een buurtkerk wat hosties ophalen. Dus pluk je als koster een Duitse priester van een camping, viert samen met hem Duitstalig de Eucharistie en zorg je ervoor dat er heel veel hosties worden geconsecreerd, zodat de eiland kerk er weer een flink tijdje tegen kan. Het overkwam de Clemensparochie op Ameland afgelopen winter.

Tekst: Marlies Bosch

Anne de Jong (1963) is een enthousiaste melkveehouder die in de zomermaanden samen met zijn vrouw een groepsaccommodatie runt, waar voornamelijk Duitse kinderen komen om vakantie te vieren. Hij is pas sinds een maand of zeven lid van het kerkbestuur. Het enthousiasme voor die functie spat aan alle kanten van hem af. Hij ziet er naar uit dat de kerk kan worden opgebouwd en weer in gebruik kan worden genomen. Hij noemt zichzelf 'chronisch katholiek': ondanks alle negatieve berichten voelt hij nauwe betrokkenheid bij de kerk.

Theo Kiewiet (1960) is naast koster, ook beheerder van de pastorie en voorganger bij vieringen onder leiding van parochianen. Hij is tevens actief in Nepal waar hij samen met een stichting een veertigtal aardbevingsbestendige scholen heeft gebouwd, die na de recente zware schokken allemaal nog overeind staan.

Wederopbouw kerk

Natuurlijk moet de wederopbouw van de kerk even ter sprake komen, voordat we het werkelijke thema van dit gesprek aansnijden. Anne vertelt over de

offertes die op dit moment voor de herbouw worden gemaakt, over de keuzes die er zijn qua inrichting, de multifunctionele functies die het gebouw moet krijgen om op den duur rendabel te blijven. Dan gaan we over op het eigenlijke onderwerp: de zomerkerk op Ameland.

Duitse kinderen

Anne de Jong: 'Al sinds een jaar of zestig komen groepen Duitse kinderen naar het eiland om er vakantie te vieren. Dat wordt o.a. georganiseerd door de 'Katholische Kinder Ferien' (KKF) en betaald uit de 'Kirchen Steuer' die alle katholieken in Duitsland betalen. Het ging aanvankelijk vooral om kinderen uit arme gezinnen, tegenwoordig is er meer spreiding. Dat geldt ook voor de katholieke achtergrond: nu zijn er ook niet katholieke kinderen bij. In 2014 waren er ruim honderd groepen over Ameland verspreid, die altijd worden begeleid door een pastoraal werker. Er wordt door de KKF van alles voor hen georganiseerd, van pastorale begeleiding, informatie uitwisseling tot allerlei spelletjes. Toen de kerk er nog stond vonden veel vieringen daar plaats, maar nu worden die in het centrumgebouw, of bij goed weer buiten, van camping 'Klein Vaarwater' gehouden. We vinden het goed dat alle kinderen deelnemen, zo komen ook niet katholieke kinderen in aanraking met de kerk. Ze helpen mee met het opbouwen van het altaar en kruis, versieren de plek met bloemen. Het zijn ervaringen die ze nooit zullen vergeten. Ameland heeft een heel speciale binding met de kerk. Het zijn heus niet allemaal vrome katholieken, maar we hebben wel een kardinaal de Jong voortgebracht.'

Oecumene

Theo Kiewiet: 'Ik zit in een oecumenische werkgroep en we werken al jaren samen met andere kerken. Ook daar loopt het kerkbezoek echter terug. Maar in de zomer zijn er veel vakantiegangers en dan worden er nog steeds oecumenische activiteiten gehouden. Er is altijd een zomerpastor aanwezig, meestal Henk Nota, die in juli en augustus de vieringen voorgaat. Er waren op campings ook vaak pastores aanwezig om vieringen te houden. Toen er nog een vaste priester was, werd er meer gemeenschappelijk gedaan. De collectes waren voor een gemeenschappelijk goed doel, er was een pastoraal recreatie team die allerlei activiteiten voorbereiden. Van die campingdiensten is er weinig meer over, maar onze vieringen, nu in het buurthuis naast de kerk, worden in de zomer druk bezocht, juist ook door Duitsers. Daarom beginnen we de viering vaak met een welkom in het Duits. Soms zingt er een Duits gast koor als dat toevallig hier vakantie houdt. Wat we zien is dat de Amelanders zelf in de zomermaanden heel druk zijn met het werk voor toeristen en daarom minder

naar de kerk komen. Maar op zich hebben we een bloeiende parochie, met twee zangkoren en een kinderkoor.'

Anne de Jong: 'Ik zie in onze groepsaccommodatie ook groepen langs komen van andere Christelijke signatuur. Tijdens een schoolreisje van een reformatorische scholengemeenschap zie je de jeugd arriveren met een eigen bijbeltje waar de slijtsproen opstaan. Of groepen die een intensieve bijbelstudieweek organiseren. Dat zie je toch niet of minder in de katholieke hoek.'

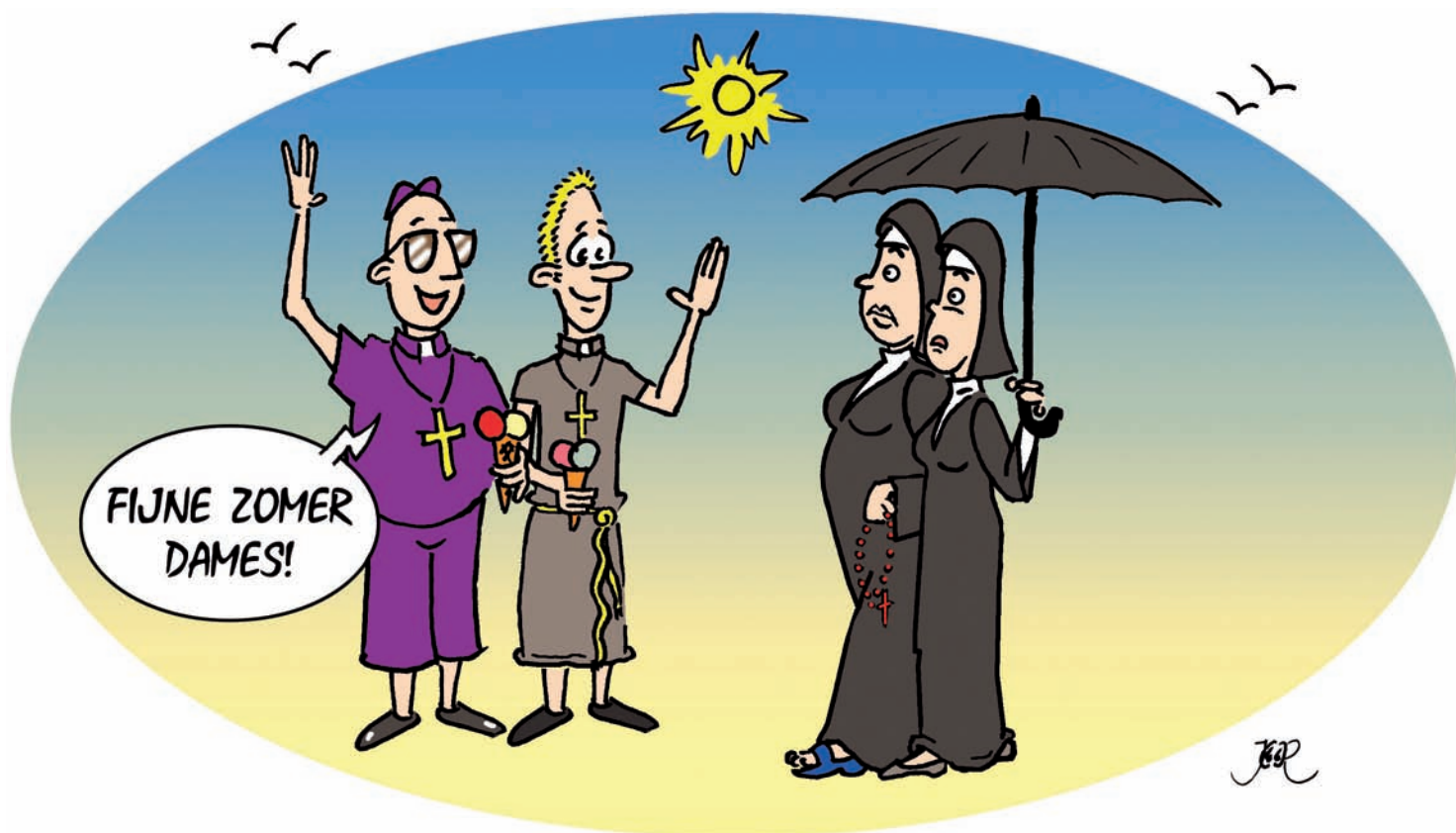

Pastores

In de Clemensparochie op Ameland dragen de pastores Paul Verheijen en Henk Nota de H. Mis op. Daarnaast komt pastoraal werker Neeltsje Bouma regelmatig naar Ameland en soms een emeritus priester die voorgaat in de zomermaanden. Af en toe is er een viering onder leiding van eigen parochianen. Als er een priester uitvalt, of beide priesters zoals afgelopen winter, heeft de pastoraatsgroep het enorm druk.

Wonder

Tot slot van het gesprek kan Anne het niet laten: hij vertelt met verve hoe twee dagen voor de brand de bisschop Neeltsje Bouma en Paul Verheijen had geïnstalleerd, en dus ook hosties had geconsacreerd die in het tabernakel werden opgeborgen. Hij beschouwt het toch als een soort wonder: de hele kerk brandde af, maar het tabernakel stond er nog. Zelfs de ciborie, die nog aan kardinaal de Jong had toebehoord, was behouden gebleven met wat aan elkaar geplakte hosties binnenin. Anne de Jong: 'Ik kan nu al genieten van de eerste viering straks. De deur gaat open, de bisschop of een priester komt binnen en het klokje luidt! Dan hebben we weer een eigen kerk!'

Colofon

4e jaargang

Nummer 3

Juni 2015

Redactie:

Ilona Lesscher, Jan Maassen,
Piet van der Schoof, Agda Wachter,
Marlies Bosch, Sipke Draisma
(eind- en hoofdredactie)

Fotografie:

Marlies Bosch

Redactieadres:

Bisdom Groningen-Leeuwarden
Ubbo Emmiussingel 79
9711 BG Groningen
telefoon: 050-4065888
redactie@bisdomgl.nl
www.bisdomgl.nl

Vormgeving:

Rizzo Schouten

Opmaak en advertentie-exploitatie:

Mediapalet BV, Nijehaske
Telefoon: 0513-745020

Druk:

Veldhuis Media, Raalte

Abonnement:

SPREEK! Is een uitgave van het
bisdom Groningen-Leeuwarden en
verschijnt vijf maal per jaar.

Jaarabonnement: € 15,00

Een abonnement kan elk gewenst
moment ingaan en wordt automatisch
verlengd.

Abonnementenadministratie:

g.darneviel@bisdomgl.nl
tel. 050-4065888

ISSN 2213-8560

**Een bordje eten elke dag is
voor heel veel kinderen niet
vanzelfsprekend!**

Missie Albanië: regelmatige hulp (via Don Henry Veldkamp).

Missie Cambodja: Opvang en scholing wees- en straatkinderen (Pater Johan Visser s.d.b.).

Missie Congo: Scholing straat- en weeskinderen en hulp diverse projecten v.d. armen (Pater Zwarthoed).

Missie India: scholing tribals (arme kinderen).

Missie Indonesië: scholing arme kinderen project Adinda.

Ethiopië: water- en scholingsprojecten en evangelisatie (via pastoor Petros Berga vm. pastoor Edam).

Filippijnen: hulp armen via pt. Ab van Leeuwen svd.

En ... diverse kleine en grotere projecten via de Missie.

Gratis kwartaalfolder: - Al voor 5 euro helpt u een arm kind -

Info Stichting Missiewerk M.A.W.
Kantooradres: Waterhuizerweg 20, 9753 HR Haren/Groningen
Telefoon 050 534 04 52, ANBI-nummer 8061.81.291;
C.H. Kerstholt, projectcoördinator

Bank: NL 78 INGB 0005 7338 38
t.n.v. Stichting Missiewerk M.A.W.
Postbus 1180, 9701 BD Groningen

Verzorging van
begrafenis of crematie

050 - 52 55 980

24 uur per dag bereikbaar

Al vele jaren vertrouwd met de
Rooms Katholieke gebruiken en tradities.

Boerhaavelaan 19 - 9728 LG Groningen
www.uitvaart-groningen.nl

**DENK JE
EROVER
PRIESTER TE
WORDEN?**

Kijk eens op www.tiltenberg.org
of kom langs op De Tilttenberg!

Grootseminarie St. Willibrord
Zilkerduinweg 375
2114 AM Vogelenzang
tel. 0252 345 345
www.tiltenberg.org

**Wilt u de priesteropleiding steunen?
Uw gift is zeer welkom op rek.nr.
NL64 INGB 000 000 5464
t.n.v. Het Grootseminarie**

GEEF OM DE TOEKOMST

Het Grootseminarie Rolduc
blijft trouw werken aan de boodschap
van de Rooms-Katholieke Kerk.

Om deze boodschap uit te kunnen dragen
zijn goed opgeleide priesters nodig.
Met uw steun maakt de Paredis Stichting
nu en in de toekomst
de opleiding van priesters en diakens
in Rolduc mogelijk.

**Geef om de boodschap
steun de Paredis Stichting**

Vorming van priesters,
kandidaten voor het priesterschap
en permanent diaconaat

Correspondentieadres

Hoogstraat 7, 5954 AA Beesel
Telefoon: 077 - 4742012
E-mail: info@paredis.nl
Website: www.paredis.nl

Bankrelatie

ING: NL77INGB 0002818327
ABNAMRO: NL95ABNA0481960228
t.n.v.: Paredis Stichting

De Paredis Stichting is aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Financieelwelzijn.nl

Financieel Welzijn Administratie

Parochieadministratie in Navision

Salarisadministratie

Fiscaal advies

Pensioenadvies

Mediation

Bezoekadres

Stationsplein 17a
7901 AA Hoogeveen
(0528) 23 68 72
06 109 78 704
info@fwadministratie.nl

Postadres

Postbus 101
7900 AC Hoogeveen

PRIESTER OF DIAKEN WORDEN VANUIT JE BEROEP!

Priester- en diakenopleiding Bovendonk

Informatie over deze deeltijdopleiding:
T 0165 504277
E info@pdob.nl
I www.pdob.nl

Hofstraat 8 - 4741 AK Hoeven

Uw gift is welkom op IBAN
NL 93 ING B 0002 5806 80
t.n.v. Stichting PDOB te Breda

ST Bernardushof
Kloostermuseum
ADUARD

Museum Sint Bernardushof
Hofstraat 45
9831 RB Aduard (Gr.)
Nederland
T 050 403 2109
E info@kloostermuseumaduard.nl

Het kleine museum met het grote verhaal over het verdwenen
klooster Sint Bernardus in Aduard (1192 - 1594)

- 1 Thema expositie 2015 Wonderverhalen in het klooster Aduard
- 2 Rondleiding door museum en Abdijkerk voor elke bezoeker
- 3 Koffie- en theeschenkerij
- 4 Stiltecentrum onder de oude appelbomen
- 5 Wandeling langs de contouren van het voormalig kloosterterrein
- 6 Workshops kloostermoppen maken, kalligrafieren, geneesmiddelen maken

Openingstijden

1 april tot 1 november op dinsdag t/m zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur
Op zondag van 13.00 tot 17.00 uur. In de wintermaanden elke zondag en op afspraak

www.kloostermuseumaduard.nl